

UCHWAŁA

Dnia 27 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

Protokolant starszy inspektor sądowy Łukasz Kaczmarek

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, na posiedzeniu w dniu 27 czerwca 2023 r., wniosku Zastępcy Prokuratora Rejonowego w T. w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w R. X. Y. za czyn z art. 177 § 1 k.k.

na podstawie art. 135 § 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1247 z późn. zm.).

uchwalił:

1) zezwolić na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w R. X. Y. za to, że: w dniu 5 maja 2022 roku o godzinie 15.15 w R., kierując samochodem marki A. o nr rej. [...], włączając się do ruchu z terenu parkingu usytuowanego przy budynku ul. [...] i wjeżdżając na ulicę [...], nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym i nieumyślnie spowodował wypadek drogowy w ten sposób, że nienależycie obserwował drogę, nie zachował szczególnej ostrożności i nie udzielił pierwszeństwa R. D. kierującemu motocyklem marki H. nr rej. [...], który poruszał się ulicą [...] w kierunku miasta Z., a który wskutek zdarzenia doznał obrażeń ciała w postaci złamania trzonu obojczyka prawego, złamania żebra I prawego ze zwichnięciem tylnym w stawie żebrowo - mostkowym, stłuczenia łokcia prawego i stłuczenia głowy, które naruszyły prawidłowe czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni, tj. o czyn wyczerpujący znamiona występku z art. 177 § 1 k.k.

2) kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 26 maja 2022 r. Prokuratura Rejonowa w R. wszczęła śledztwo w sprawie wypadku drogowego, do którego doszło w dniu 5 maja 2022 roku w R., w wyniku którego obrażeń doznał motocyklista R. D., a w którym jako kierowca samochodu osobowego brał udział prokurator Prokuratury Rejonowej w R. X. Y., tj. o czyn z art. 177 § 1 kk.

Decyzją Prokuratora Okręgowego w G. z dnia 10 czerwca 2022 r., sygn. 3014 - 5. Dsn. 234.2022 przedmiotowe postępowanie przekazano do dalszego prowadzenia Prokuraturze Rejonowej w T.

W dniu 20 marca 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek Zastępcy Prokuratora Rejonowego w T. w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w R. X. Y. wobec dostatecznie uzasadnionego podejrzenia dopuszczenia się przez niego czynu zabronionego polegającego na tym, że: w dniu 5 maja 2022 roku o godzinie 15.15 w R., kierując samochodem marki A. o nr rej. [...], włączając się do ruchu z terenu parkingu usytuowanego przy budynku ul. [...] i wjeżdżając na ulicę [...], nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym i nieumyślnie spowodował wypadek drogowy w ten sposób, że nienależycie obserwował drogę, nie zachował szczególnej ostrożności i nie udzielił pierwszeństwa R. D. kierującemu motocyklem marki H. nr rej. [...], który poruszał się ulicą [...] w kierunku miasta Z., a który wskutek zdarzenia doznał obrażeń ciała w postaci złamania trzonu obojczyka prawego, złamania żebra I prawego ze zwichnięciem tylnym w stawie żebrowo - mostkowym, stłuczenia łokcia prawego i stłuczenia głowy, które naruszyły prawidłowe czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni, tj. o czyn wyczerpujący znamiona występku z art. 177 § 1 k.k.

W toku postępowania delibacyjnego objęty wnioskiem prokurator nie ustosunkował się do treści wniosku.

Sąd Najwyższy w ramach postępowania delibacyjnego ustalił następujące okoliczności stanu faktycznego.

W dniu 5 maja 2022 r. o godzinie 15.15 na ulicy [...] w R., kierujący pojazdem marki A. o nr rej. [...] prokurator Prokuratury Rejonowej w R. X. Y., wyjeżdżając z parkingu prokuratury w kierunku dzielnicy N., zderzył się z motocyklem marki H. o nr rej. [...], jadącym ulicą [...] w kierunku Z., kierowanym przez R. D. (dowód: notatka urzędowa, k. 3 akt [...]; protokół oględzin miejsca wypadku drogowego, k. 12; szkic miejsca wypadku drogowego, k. 14; karta zdarzenia drogowego, k. 16; dokumentacja fotograficzna, k. 47; zapis monitoringu, k. 58, k. 114).

Przeprowadzono oględziny miejsca wypadku drogowego wraz z dokumentacją zdjęciową oraz szkicem, oględziny twardego nakrycia głowy (kasku motocyklowego), pojazdu marki H. oraz samochodu marki A. wraz z dokumentacją zdjęciową. Nadto zbadano stan trzeźwości uczestników zdarzenia, wskutek którego stwierdzono u każdego z nich 0,00 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu (dowód: protokół nakrycia głowy, k. 5; protokołu oględzin pojazdów, k. 6 i 10; protokoły badania stanu trzeźwości analizatorem wydechu, k. 8 i 9; świadectwo wzorcowania, k. 15; protokół oględzin miejsca wypadku drogowego, k. 12).

Wskutek powyższego zdarzenia R. D. trafił na Izbę Przyjęć Szpitala Miejskiego w R., gdzie stwierdzono powierzchowny uraz głowy, stłuczenie głowy i łokcia, złamanie trzonu obojczyka z przemieszczeniem oraz złamanie żebra I po prawej stronie. Odmówiono przyjęcia do szpitala z uwagi na brak wskazań do hospitalizacji, zalecono konsultację ortopedyczną (dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego, k. 67a, 67c).

Biegły sądowy dr n. med. A. G. w sporządzonej opinii sądowo-lekarskiej z dnia 20 lipca 2022 r., RSD-[...], wskazał, iż powyższe obrażenia R. D. mogły być następstwem wypadku drogowego w dniu 5 maja 2022 r. i powodują naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni (dowód: opinia sądowo-lekarska z dnia 20 lipca 2022 r., RSD-[...], k. 71).

Biegły z zakresu rekonstrukcji wypadków komunikacyjnych mgr K. P. w sporządzonej opinii z przeprowadzonej rekonstrukcji wypadku drogowego nr [...] z dnia 2 listopada 2022 r. stwierdził, iż do wypadku doszło, gdy A. C. kierujący samochodem marki A. nr rej. [...], wykonując manewr włączania do ruchu na ul. [...], z terenu parkingu usytuowanego przy budynku ul. [...], nie zachował szczególnej

ostrożności i nie udzielił pierwszeństwa R. D. kierującemu motocyklem marki H. nr rej. [...], poruszającemu się drogą główną. Wskazał nadto, iż analiza czasowo - przestrzenna wykazała, że kierujący motocyklem nie miał możliwości uniknięcia wypadku (poruszał się on z prędkością 43 km/h, która w tym miejscu była dopuszczalna), natomiast kierujący pojazdem prokurator - przy zachowaniu szczególnej ostrożności, należytej obserwacji drogi i zbliżających się pojazdów – miał możliwość zauważenia nadjeżdżającego motocykla, powstrzymania się od ruchu i uniknięcia wypadku (dowód: opinia z przeprowadzonej rekonstrukcji wypadku drogowego nr [...] z dnia 2 listopada 2022 r., k. 106).

X. Y. jest prokuratorem Prokuratury Rejonowej w R.

Powyższy stan faktyczny Sąd Najwyższy ustalił na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci akt sprawy prowadzonej przez Prokuraturę Okręgową w T. pod sygn. akt [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Zastępcy Prokuratora Rejonowego w T. o wyrażenie zgody na pociągnięcie prokuratora Prokuratury Rejonowej w R. X. Y. do odpowiedzialności karnej - w świetle zaoferowanej przez wnioskodawcę wraz z wnioskiem o uchylenie immunitetu formalnego dokumentacji - zasługiwał na uwzględnienie. Dokonana weryfikacja materiału dowodowego w kontekście dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez prokuratora czynu wyczerpującego znamiona występku z art. 177 § 1 k.k. prowadzi bowiem do wniosku, iż wersja wydarzeń zaprezentowana przez wnioskodawcę jest w uprawdopodobniona w stopniu wymaganym przez ustawodawcę.

Zgodnie z art. 135 § 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1247 z późn. zm. - dalej powoływana jako ustawa Prawo o prokuraturze), sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, jeśli w świetle zgromadzonego przez wnioskodawcę materiału dowodowego zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie, że prokurator popełnił przestępstwo. W orzecznictwie Sądu Najwyższego, dotyczącego wprowadzie rozwiązań ustawowych dotyczących sędziów, lecz w pełni aktualnych również na gruncie prokuratorskiego

postępowania delibacyjnego, wskazuje się, iż dostatecznie uzasadnione podejrzenie dotyczy zarówno popełnienia samego czynu, znamion tego czynu określonych przez odpowiedni przepis ustawy karnej, jak i innych warunków wskazanych w ustawie, a odnoszących się w szczególności do strony podmiotowej i stopnia społecznej szkodliwości czynu (zob. uchwały Sądu Najwyższego z: 5 lipca 2006 r., SNO 32/06, Lex nr 470200; z 16 września 2008 r., SNO 68/08, Lex nr 491427; z 27 stycznia 2009, SNO 95/08, Lex nr 737393; z 30 listopada 2020 roku, II DO 98/20, Lex nr 3092558).

Jednocześnie przypomnienia w tym miejscu wymaga, iż istotą postępowania delibacyjnego nie jest dokonanie prawnokarnej oceny zdarzenia będącego przedmiotem postępowania karnego, czy to co do popełnienia przez prokuratora przestępstwa, czy choćby tylko co do zasadności wniesienia oskarżenia, lecz weryfikacja, czy zgromadzone w toku śledztwa dowody dostatecznie uzasadniają podejrzenie, że prokurator ten popełnił przestępstwo, w kontekście art. 313 § 1 k.p.k., a zatem czy uprawnione może być przedstawienie mu zarzutu. Postępowanie o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej jest wyłącznie postępowaniem incydentalnym w ramach toczącego się postępowania przygotowawczego (lub sądowego, w sprawach, w których wniosek złożył oskarżyciel prywatny lub subsydiarny), a sąd dyscyplinarny nie musi mieć pewności, że przestępstwo zarzucane we wniosku faktycznie zostało przez prokuratora popełnione. Sąd dyscyplinarny nie czyni bowiem ustaleń w zakresie winy, gdyż ta może być bowiem ustalona jedynie przez sąd powszechny w postępowaniu karnym (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 1 października 2015 r., SNO 57/15, LEX nr 1816579).

W niniejszej sprawie wnioskodawca postulował o wyrażenie zgody na pociągnięcie prokuratora objętego wnioskiem do odpowiedzialności karnej w związku z jego zachowaniem pozostającym poza sferą związaną z pełnionymi przez niego obowiązkami prokuratorskimi, a dotyczącą jego zachowania jako uczestnika ruchu drogowego w dniu 5 maja 2022 r. Zasadność uchylenia immunitetu formalnego wnioskodawca upatrywał bowiem w okoliczności, iż prokurator nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym i nieumyślnie spowodował wypadek drogowy, wskutek którego inny jego uczestnik

doznał obrażeń ciała w postaci złamania trzonu obojczyka prawego, złamania żebra I prawego ze zwknięciem tylnym w stawie żebrowo - mostkowym, stłuczenia łokcia prawego i stłuczenia głowy, które naruszyły prawidłowe czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni.

Przedmiotem ochrony art. 177 § 1 k.k. jest jedno z najbardziej fundamentalnych wartości, za jakie należy uznać zdrowie człowieka, jak również bezpieczeństwo w komunikacji, natomiast wymogiem odpowiedzialności karnej za czyn stypizowany w powyższym przepisie jest „naruszenie reguł ostrożnego postępowania z dobrem prawnym”, przy czym „do zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym zaliczyć należy szerokie spektrum reguł postępowania, które zazwyczaj odnosić się będą wprost do konkretnych sytuacji zaistniałych w komunikacji, np. w związku z manewrami wyprzedzania lub wymijania, włączania się do ruchu, ustąpienia pierwszeństwa itp.” (W. Wróbel, A. Zoll Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Część I. Komentarz do art. 117-211a, Kraków 2017, s. 490 – 491). Przestępstwo spowodowania wypadku komunikacyjnego ma charakter skutkowy, a do jego znamion należy spowodowanie co najmniej tzw. średniego uszczerbku na zdrowiu, tj. naruszenia czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający dłużej niż 7 dni. Uszczerbek ten musi nastąpić u innej osoby niż sprawca (zob. J. Lachowski [w:] Kodeks karny. Komentarz, wyd. III, red. V. Konarska-Wrzonek, Warszawa 2020, art. 177). Spowodowanie skutku „może być tylko wtedy obiektywnie przypisane sprawcy (...) gdy urzeczywistnia w nim niebezpieczeństwo, któremu zapobiec miałyby przestrzeganie naruszonego obowiązku ostrożności” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2000 r., III KKN 231/98, OSNKW 2000, Nr 5-6, poz. 45). Zawarty w art. 177 k.k. zwrot „choćby nieumyślnie”, który odnosi się do naruszenia przez sprawcę zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, oznacza, iż sprawca działał z zamiarem naruszenia tych reguł albo naruszenie ich było skutkiem lekkomyślności lub niedbalstwa. Sposób zatem naruszenia zasad bezpieczeństwa nie rzutuje na stronę podmiotową przestępstwa, ale wpływa na zawartość bezprawia, gdyż jest ono większe w razie umyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa, a mniejsze w razie ich nieumyślnego naruszenia

Weryfikacja dokumentacji przedstawionej wraz z wnioskiem - dokonana w kontekście przesłanki dostatecznego uprawdopodobnienia realizacji znamion przedmiotowych i podmiotowych czynu zarzucanego prokuratorowi - prowadzi do uznania, iż powyższa stanowi w pełni wystarczający materiał dowodowy i nie zachodzi konieczność jej uzupełniania. Zgromadzona w niniejszej sprawie warstwa dowodowa pozwala bowiem na stwierdzenie dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez prokuratora X. Y. przestępstwa z art. 177 § 1 k.k.

Za zasadniczą dla uprawdopodobnienia popełnienia powyższego występkę przez objętego wnioskiem prokuratora uznać bowiem należy przedłożoną dokumentację w postaci opinii biegłych, które uznać należy za spójne, logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym oraz wskazaniem wiedzy oraz protokoły i notatki urzędowe sporządzane przez funkcjonariuszy policji. Biegły sądowy dr n. med. A. G. w sporządzonej opinii sądowo-lekarskiej z dnia 20 lipca 2022 r., RSD- [...], wskazał bowiem, iż obrażenia R. D. mogły być następstwem wypadku drogowego w dniu 5 maja 2022 r., stwierdzając jednocześnie, iż powyższe powodują naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni. Z kolei biegły z zakresu rekonstrukcji wypadków komunikacyjnych mgr K. P. w sporządzonej opinii nr [...] z dnia 2 listopada 2022 r. stwierdził, iż do wypadku doszło, gdyż prokurator X. Y. nie zachował szczególnej ostrożności i nie udzielił pierwszeństwa R. D., przy czym z powyższej wynika nadto, że rezultat poczynionej analizy czasowo - przestrzennej wskazuje, że kierujący motocyklem, poruszający się dopuszczalną prędkością, nie miał możliwości uniknięcia wypadku, natomiast kierujący pojazdem prokurator - przy zachowaniu szczególnej ostrożności, należytej obserwacji drogi i zbliżających się pojazdów - miał możliwość zauważenia nadjeżdżającego motocykla, powstrzymania się od ruchu i uniknięcia wypadku. Poczynione przez biegłego w dziedzinie rekonstrukcji wypadków ustalenia nie sposób uznać przy tym za jedynie probabilistyczne, gdyż oparto powyższe o prawidłowo zabezpieczone w toku śledztwa dowody. Zauważyć jednocześnie należy, iż przedłożone opinie zostały sporządzone przez podmioty dysponujące wiadomościami specjalistycznymi i przy wykorzystaniu powszechnie akceptowanych metod badawczych.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje zatem na dostateczne prawdopodobieństwo, iż wskutek niezachowania przez prokuratora zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym doszło do wypadku drogowego, w którego to następstwie R. D. doznał obrażeń ciała na czas przekraczający 7 dni, przy czym dokumentacja zaoferowana przez wnioskodawcę w żaden sposób nie pozwala na przyjęcie, że sytuacja na drodze miała charakter zupełnie niezależny od zachowania się X. Y. jako kierowcy. Brak jest przy tym jakichkolwiek podstaw, aby kwestionować prawdziwość dowodów zgromadzonych w toku prowadzonego śledztwa.

Powinnością sądów dyscyplinarnych w postępowaniu immunitetowym jest również ocena czy stopień społecznej szkodliwości popełnionego czynu zabronionego jest wyższy niż znikomy. W orzecznictwie wskazuje się bowiem, że „przed podjęciem uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sąd dyscyplinarny oceniając, czy zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez sędziego przestępstwa musi dokonać oceny wszystkich przesłanek, których spełnienie warunkuje uznanie określonego czynu za przestępstwo. W konsekwencji ocenie tego sądu podlega nie tylko to, czy zgromadzone dowody dostatecznie uzasadniają popełnienie przez sędziego czynu wyczerpującego znamiona czynu zabronionego określone w ustawie karnej, ale również to, czy szkodliwość społeczna tego czynu jest większa niż znikoma” (zob. aktualne w odniesieniu do prokuratorskich postępowań immunitetowych: uchwała Sądu Najwyższego z 10 maja 2006 r., SNO 15/06, Lex nr 470206; uchwała Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2011 r., SNO 15/11, LEX nr 1288797). Przy ocenie stopnia szkodliwości społecznej czynu należy uwzględnić ogół przedmiotowych i podmiotowych przesłanek wymienionych w art. 115 § 2 k.k., tj. rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiar wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.

Dokonując kompleksowej oceny objętego wnioskiem zachowania prokuratora X. Y. nie sposób natomiast uznać, iż stopień społecznej szkodliwości czynu jest znikomy. W niniejszej bowiem sprawie można przypisać mu nie tyle

przyczynienie się do zaistniałego zdarzenia, ale jego spowodowanie. Naruszenie zasad ruchu drogowego skutkowało natomiast wypadkiem, przy czym zachowanie szczególnej ostrożności oraz należytej obserwacji drogi i zbliżających się pojazdów wykluczyłaby jego zaistnienie. Spowodowanie kolizji miało zatem ścisły związek ze niezastosowaniem się prokuratora do zasad ruchu drogowego.

Na ocenę stopnia szkodliwości społecznej czynu ma wpływ także rodzaj i charakter naruszonego czynem zabronionym dobra. W niniejszej sprawie, jak wspomniano już uprzednio, dobrem naruszonym jest zdrowie człowieka, stanowiące wartość podlegającą szczególnej przecież ochronie oraz dobro w postaci bezpieczeństwa w komunikacji. Mając zatem na uwadze zarówno charakter obrażeń stwierdzonych u R. D., jak i ich rozmiar, nie sposób uznać, iż zachowanie prokuratora objętego wnioskiem stanowi czyn o znikomym stopniu społecznej szkodliwości. W sytuacji doznania przez kierującego motocyklem obrażeń wyczerpujących dyspozycję art. 177 § 1 k.k., nie sposób zaakceptować pogląd, iż szkoda wyrządzona dobrom prawnym jest minimalna. Przy charakteryzowaniu ujemnej zawartości czynu X. Y. nie można nadto pominąć okoliczności, iż R. D. w znaczącym okresie nie mógł w sposób niezakłócony funkcjonować w społeczeństwie i nie posiadał pełnej zdolności ruchowej. Ewentualna możliwość dochodzenia przez niego zadośćuczynienia nie rekompensuje natomiast jego cierpienia fizycznego. Tak ukształtowana wypadkowa wszystkich okoliczności czynu nie pozwala zatem na ocenę zachowania prokuratora jako karygodnie znikomego.

Z tych też względów Sąd Najwyższy uznał za uprawdopodobnione w stopniu osiągniętym poziom określony w art. 135 § 5 ustawy Prawo o prokuraturze, że prokurator swoim zachowaniem wypełnił znamiona czynu przedstawionego we wniosku oskarżyciela publicznego, tj. przestępstwa z art. 177 § 1 k.k., co uzasadniało wydanie uchwały zezwalającej na pociągnięcie wymienionego do odpowiedzialności karnej.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy uchwalił jak w sentencji, kosztami postępowania delibacyjnego obciążając Skarb Państwa.

[M. T.]

[f.n]